

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות ד.

מסורת הש"ס

(א) זכרות י. [ע"ש].
 (ב) (זכרות כג.) ג. זכרות
 כא: (ד) [פסחים כח:].
 (ה) סנהדרין סז: (ו) זכרות
 כא: לקמן זא: (ז) לקמן מט.
 (זא.) ח. רש"ל מ"ו,
 (ט) ענין חוספות חגיגה י:
 ד"ה לעצור, (י) [צ"ל
 שמואל], (יא) [ענין חוס'
 פסחים כג:] זכרות ס"ד
 אמינה וחס' ערכין ג: ד"ה
 המי כהנים, (ט) [צ"ל חסם],

תורה אור השלם

1. (א) ואל תלבש שעטנו
 צמר ופתשת ידך:
 (ב) גְּדִילֵים תַּקְשֶׁה לָךְ
 ארבע כנפות כסותך
 אשר תבשם בה:
 דברים כז א-ב
 2. סמורים לֹדֶה לעולם
 עשיתם בְּאֵמֶת יִשְׂרָאֵל:
 תחלים קח ח
 3. אל תחכם שור
 בְּדִשְׁלוֹ: דברים כח ד
 4. כי יִשְׁבוּ אֲחֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
 ומת אדון מרמז וכן א
 5. אל תהיה קצת המת
 החוצה לאיש וְךָ יִבְמָה
 יבא עליה ולקחה לו
 לאשה וְיִבְמָה:
 דברים כח ה
 6. מִכְשָׁה אֶל תַּחֲזִיק:
 שמות כז יז
 7. כֹּל שֶׁכֶּב עִם בְּרֵמָה
 מות יומת: שמות כח א
 8. אל יקח איש את
 אשת אָבִיו וְלֹא יִגְדֵּלָה
 בָּנָא בְּרֵמָה כז ב
 9. וְתֵן הָאִישׁ הַשֶּׁכֶּב
 עִמָּה לְאִבִּי וְיִצְחָק
 מִשְׁפָּחָם קִיָּם וְלֹא תִהְיֶה
 לְאִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁר עִמָּה
 10. אל יבזל שְׁלֹחַק לִךְ
 מִיָּדוֹ: דברים כח ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאין חוסמין אין כו'. יצ"ב עיין במכות דף ק"ב ג"כ ע"פ ד"ה אין חוסמין אין מניעין בן שלח תמורה א"ל ופס"י בן עמי' : ד"ה סמכו וכו' דרמורה פרשת : (ג) ד"ה וחסכונו יאמר לחסוך ה"ס' דלמא חס' ד"ה וסמך ליה לא יקח אושר וכו' דרשנין סמכין דבאטוה משתעי באטוה דשתתין אינן בחור' אישות וסמכא דמילתא דרב גידל בפקר ושנאין על האטוה ה"ס :

הגהות מהר"ב רנשבורג

א תוֹב ד"ה וּמִי מִפְּנֵי
שָׁמְכוּ עֵינָי לֹא וְכו' ה"ה
עֲלֵמָא אֲלֵא דִּמְשַׁנֵּה תוֹרָה
וְכו'. כ"צ אֲבָל הֶרְבֵּא"ן ס"י
לֹא דָף ע"ד כְּסוּפוֹ כִּבְשׁ
דִּדְקוּק גִּמְשֵׁה תוֹרָה דִּרְשִׁי
וְלֹא בִּלְל הַתּוֹרָה וְטַעֲמָא
מִשּׁוּם דְּכָל הַתּוֹרָה מִפִּי
הַגְּבוּרָה נֶאֱמָרָה וְאִין
מוֹקֵדִם וּמֵאוֹחֹר אֲבָל מִשָּׁה
שֶׁיִּפְרֹשֶׁה תּוֹרָה פֶּרֶשָׁה
אַחֵר פֶּרֶשָׁה לֹא סִידֵּר אֲלֵא
לְהִדְרֵשׁ ע"ל:

לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנוֹ. וּמִמֶּיךָ לִיָּה גִדְלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ וּדְרָשִׁין סְמוּכִין וּשְׂרָרִין כְּלָאִים בְּצִיָּת. אֲלֵמָּה אֲחִי עָשָׂה וְדָחִי לֹא תַעֲשֶׂה: שְׂאִין חוֹסְמִין. (סוֹתָמִין) טַעֲנוּמִיָּה לְכּוֹפֶה לְהַמְיִידִס לוֹ אֲלֵּא כּוֹפִין אוֹתוֹ וְסוֹלֵךְ. וְחוֹסְמִין לִישָׁנָה דְקָרָא קֹא נִקְטַ דִּילֵיף לֵה מִלָּא תַחֲסוּס: וּמִמֶּיךָ לִיָּה דְרָשִׁין סְמוּכִין וּגְבִי כְּלָאִים בְּצִיָּת נָמִי דְרָשִׁין: בְּמַשְׁנֵה תוֹרָה דְרִישׁ. וְהָאִי סְמוּכִים דְּלֵכְלָאִים בְּצִיָּת בְּמַשְׁנֵה תוֹרָה הוּא וְדְרָשִׁין: סְמוּכִי עֵינִין לוֹ. עֵינֵי הַפֶּרֶשֶׁה (ס) סְמוּכִי הַפֶּרֶשֶׁה מִתַּפְּסָא אֲלֵּא שׁוֹכֵב עִם הַבַּיִת דְּגַבִּי הַדְּדִי מִכְּצִי: מִכְּסַפָּה לֹא תַחֲסִי.

שנפלה לפני מוכה ש
שנאמר לא תחסום
כי ישבו אחים יחדיו
למאן דלא דריש ספס
תורה דריש דהא ר' יד
ובמשנה תורה דריש
דריש דתניא בן עזאי
לא תחיה ונאמר כל
יומת סמכו ענין לו
בסקילה אף מבשפה
וכי מפני שסמכו עני
אלא אוב וידעוני בכ
יצאו להקיש להם ולו
בסקילה אף מבשפה
תורה מנלן דדריש דר
אביו ומפותת אביו א
רבי יהודה אוסר באנו
ואמר רב גידל אמר
דכתיב לא יקח איש
יגלה כנף אביו כנף
וממאי דבאנוסא כתיב
ונתן האיש השוכב
חמשים כסף וסמך
ונתן רבנן אי הוה

כדמסיק טעמא הו"איל ואיש
מאשת אח ולא קאמר תיתי
ממילה תיתי מכיבוד אב וא
דוכתין קאתי ואומר ר"י ד

דכתיב י' לא תלבש שעמנו גדילים תעשה
לך ואמר רבי אלעזר ⁶ סמוכים מן התורה
מנין שנאמר ² סמוכים לעד לעולם עשוים
באמת וישר ⁷ ואמר רב ששת אמר ר' אלעזר
משום רבי אלעזר בן עזריה *מנין ליבמה
שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה
שנאמר ³ לא תחסום שור בדישו וסמך ליה
⁴ כי ישבו אחים יחדיו ⁸ ואמר רב יוסף אפילו
למאן דלא דריש סמוכים בעלמא במשנה
תורה דריש דהא ר' יהודה בעלמא ⁹ לא דריש
ובמשנה תורה דריש ובעלמא מגול דלא
דריש דתניא ¹⁰ בן עזאי אומר נאמר ⁵ מכשפה
לא תחיה ונאמר ⁶ כל שוכב עם בהמה מות
יומת סמכו ענין לו מה שוכב עם בהמה
בסקילה ¹¹ אף מכשפה בסקילה א"ל ר' יהודה
וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא זה לסקילה
אלא אוב וידעוני בכלל מכשפים היו ולמה
יצאו להקיש להם ולומר לך מה אוב וידעוני
בסקילה אף מכשפה בסקילה ובמשנה
תורה מגול דדריש דתנן ¹² נושא אדם אנוסת
אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו
רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו
ואמר רב גידל אמר רב מ"ט דרבי יהודה
דכתיב ¹³ לא יקה איש את אשת אביו ולא
יגלה כנף אביו ¹⁴ כנף שראה אביו לא יגלה
וממאי דבאנוסה כתיב מעילוייה דקרא דכתיב
¹⁵ נתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה
חמשים כסף וסמך ליה לא יקה איש
וגו' ורבנן אי הוה סמך ליה דקראמרת
השתא דלא סמך ליה ¹⁶ (דכתיב לא יקה
בשומרת יכם הכתוב מדבר ¹⁷ ולעבור עליו
מאי טעמא דדריש איבעית אימא משום
דמופני איבעית אימא משום דמוכח דאם
ית ואיבעית אימא משום דמופני דאם כן
את אשת אביו לא יגלה כנף אביו למה לי

ש"מ

ועדק דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דהוקשה כל התורה לתפילין והקישא עדיק מסמוריס ומה
לא אפשר ללדידיה נשים חייבות בזליא דבזליא נמי לרצון דר' י' שמעאל צפ' התכלת ו
המחייב ציית צילה והוי שלא הזמן גרמא וקשה הא דלייק צפ' התכלת דרב יהודה סבר דליי
לפפורזומא דליינשי צייתיה וממאי דלמא א"ע? דסבר דהוי הזמן גרמא מייחשי נשים מסמוריס וי'
קשה למאן דפטור נשים מצייתא ה"ל למיפטרניהו מכלאס וע"כ נשים חייבות בכלאס דלמא ספ'
קאש אש ריבוי לענין כלאס (א): **וְכִי מִפְּנֵי שִׁמְכֶם עֵינֵי יָד בּוֹ** וא"ת דלמא הכא הוא דלא
הוללי צפ' ר' מיתוס (פסדריס 10. א): דמפקא [מסמוריס] דדריש מלא תמיה כל שזמה דבמיק'
ממאס בהמה אס איש לא ימיה מי ינימא דלא סבר כרבנן דדריש סמוריס בכל מקום אלא איזט
ו"ל דהכא דייק מלישנא דר' יהודה דקאמר וכי מפני ששםכו משמע דלא דריש סמוריס בעלמ'
דקידושין (דף ג:) דקמי יכול לא יחלקו בקדשי קדשים אבל יחלקו בקדשים קלים ח"ל איש כאחיו
סיפרא מני ר' יהודה איכא למימר דהאס וי"ו מוסיף על ענין רשאון דריש דכמיז וזאת מורה
בבבא דפרשת יקרא א"נ משום מופנה דאיש כאחיו מיותר דה"ל למיכתב לכל בני אדם מהיה ו
כתיב **וְהָיָה בְּעֵלְמָה אֵלֶּה בְּזִמְתָּהּ** וקור קים ליה דכולהו מוכח או מופנה ולא חס להציא אלא אהרן: **וְכִי יִרְצֶה**
וירצון לא דריש משום דלא יקח מפסקין צי פרשם ארונם ללא יגלה: **וְכִי יִרְצֶה אֲבִיהֶם גְּבִי עַל**
להקישא ללא יצא ממזר דמהכא דרשין ממאי הוה ממזר צין לר"ע צין לרבנן דבפרק החולץ (לקמן)
ממטעם דמוכח או מופנה וא"ת גבי מכספה נמי לדרוש ר' יהודה דמוכחא מילתא מדלחא כתיב
גבי עריות דאין זנות לבהמה א"נ לא חשיב מוכח כיון שהלמד נכתב במקומו ומיהו לע
אִם בֶּן אֲבִיתוֹ רַחֲמָנָא דֵּא יִקָּח אִישׁ וְגו' דא יגלה כנה אביו אמה ל"י. מדנקט לא יגלה בלא וי'
דלמא מייבשי ליה לשומרת יסם כדדריש ליה רבנן לקמן וא"ת דגרסי ולא יגלה כף אביו למה לי ומפ'
דלאאזי קאי אבל לא יגלה מלי למימר דדריש ליה לשומרת יסם כמו רבנן. וריצין צ' דשפיר גרס ל'
לי דמשמע ליה לה"ש לא דרש מוהי ליה בשומרת יסם כל אביו צין בלדלוהו אפי' אישור יבנה לא
ימירא היכא דאיכא למידרש וצפ' נושאין על האנוסה (לקמן 15. א) אמר' נמי דלרבנן לא איזטריך לש

וְיִרְמְיָהוּ בָּרוּךְ בְּזֶמְנוֹ יִרְמְיָהוּ אוֹתוֹת דְּמִיָּהִם (שם) וְאָל: כְּדַמְיָהֵינָה לֵה כְּסִנְהֵדְרֵינָה בְּפֶקֶד ד' מִיּוֹת (ד): גְּבוּרָה שׁוֹה דְּהִלְחֵדוֹהּ דִּלְכָּא מִי רַיָּה וְכִי מִפְּנֵי שִׁשְׁמִיבָה עֲנִין לִי. לְשׁוֹב עַם בְּהֵמָה, נִצְרִיא זֶה. הַמִּשְׁכָּה, לְסִקְלָהּ. שִׁיחַ חֲמוּרָה מִכָּל מִיּוֹת שִׁנְחֵדוֹהּ (בְּרִכּוֹת שם) אָל: נוֹלֵץ וְעַל יוֹ מִקְּדוֹשׁ חֲזַר הֵוֹה כְּסִקְלָה (בְּרִכּוֹת שם) מִכָּל וּפִטְרָא אֵת לִחַד כְּסִקְלָה (מִתְרַדְּוִין שם). וְאִיךָ יִרְדְּעוּנוּ בְּכָלל מִשְׁטֵפִישׁ הַיּוֹ. כְּכֹלל אֵת יִרְמְיָהוּ אוֹתוֹת דְּמִיָּהִם, אֵת כֹּל כְּכֹל, אֵת זֶה מִדֵּי חֲזַר שׁוֹב דְּכִי רַיָּה כְּכֹל לִחַד אֵת לִלְחַד עַל עֲמֻלָּא חֲזַר. מִדְּבַר: יִשְׁכֵּם עַם אֲבוֹרֵי לֵוִי לְשִׁיב, וְהִי כְּכִי חֲזַחֵה עֲלֵיהּ מִשּׁוֹשׁ עֲרוֹת אֲחֵי אֲרָכָא.

כדמסיק טעמא הו"ל וואסער איז שטרי וואסער קאמער מיט א חות אשה מאשט א ח ווא קאמער מיט מאשט א ח כדאמר בכל הני דלקמן מיט ממילה מיט מציוד אכ ואינו מוכיר א חות אשה משום דלמילך בכל דוכמן קאמי ואומר ר"י דמאשט א ח לא מצי למילך בעלמא דלידחי עשה לא מעשה שיש צו כרת דשאני אשט א ח דמאות צכ ופי אפשר בעינן אחר לקיים מאות צכ דל"כ בטלה מאות צכ אכל ככלאס כצ"ת ילפי' שפיר בעלמא דלא לא מקיימת מאות חכלת כפשת' מקיימת צמר ופס"ה דחי וכן וגלה את כל שער דמאורע מיקיים כשער דהיתר דכל שער קרינא ציה כמו כל מלאכה לא מעשו דשבת דלא קאי אלא אמלאכות דלא דחו שבת א"י כל שער ממנו וצנמרטו פאת ראשו וקנו וכן כל הני דמיתוו מיקיימי צדוקות אחריתי:

אומר נאמר³ מכשפה
שוכב עם בהמה מות

וְהָיָה שֶׁכֹּהֵנָם בְּהַמָּה
 בְּסִקְלָהּ א"ל ר' יְהוּדָה
 לֹא נִצְיָא זֶה לְסִקְלָהּ
 מִכֻּשְׁפִּים הָיוּ וְלָמָּה
 לָךְ מָה אוֹב וַיִּדְעוּנִי
 בְּסִקְלָהּ וּבִמְשֻׁנָּה
 נִרְשָׁא אָדָם אֲנוֹסֶת
 בְּנוֹת בְּנוֹ וּמִפּוֹתָת בְּנוֹ
 וּמִפּוֹתָת אָבִיו
 וּבִמְטָר דְּרַבִּי יְהוּדָה
 אֵת אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא
 שָׂרָאָה אָבִיו לֹא יִגְלָה
 מִעֵילּוּיָהּ דְּקָרָא דְּכִתִּיב
 עֵמָּה לֹאִי הִנֵּה עֲנָהּ
 לִי לֹא יָקָה אִישׁ
 מִיָּד לִי כִּדְקָאֳמַרְתָּ
 ה' (דְּכִתִּיב לֹא יָקָה
 מִדְּבַר וְלַעֲבוּר עָלָיו
 יִכְבְּעִית אִימָא מִשּׁוּם
 מִשּׁוּם דְּמוֹכַח דָּאֵם
 וְדָמוֹ דְּמוֹפְנֵי דָאֵם כֵּן
 ה' כִּנְיָ אָבִיו לָמָּה לִי
 ש"מ

הַקִּישָׁא עֲדִיק מִסְמוּכִים וְלֹא דִתְפִלְתִּין לֹא מ"ע שְׁחֻמֵּן גִּירְמָא וְיִנְהוּ
 יִשְׁמַעְיָאֵל צַפ' הַתְּחֵלָתָא (מִנְחוֹת מַג.) סָבַר נָשִׁים צִנְיָתִים צִנְיָתִים
 לְמַלְכָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר צִנְיָתִים מ"ע שְׁלָל הוֹמוֹ רִמְרָא חֲדָרְמִי חֲבֵלָתָא
 מִשּׁוּם דְּרִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּרִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּרִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה

א"מ דלמא רבא הוא דלא דנוש תמורדות משום ו"ל דדריש ר' יוחנן

ואל המלך המצרי אשר יאמר לו: מה עשית? ויאמר: עשיתי ככל אשר צוה ה' את ישראל. ויאמר המלך: ומה עשית? ויאמר: עשיתי ככל אשר צוה ה' את ישראל. ויאמר המלך: ומה עשית? ויאמר: עשיתי ככל אשר צוה ה' את ישראל.

בגזרה שזה דההינו דהבא מבי הרוז תהרגו דמוס, אף מכשף בשקלה (ברכות שם) א"ל
ל מיתות שנהומה (ברכות שם) או: וניא את זה מדין מיתות קלות לשקלה החמורה מבינן (סנהדרין
דעורין בבבלי משפטים הירי. כגולל את מחיה לכל המשפטים הירי, ויהומ יאצו. שמי עמנן כשי
מן הכלל לנדה לא לנדה ומ עמנן יאא אלא לנדה על הכלל כונו יאא (ברכות שם) וכעיי' סנהדרין
הומר לנדה עמנן עמנן אחר יאא, אלא לעבור על, אלא לזין (ברכות שם גא).

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"פ מלה יבוס
 הלכה יד סמוג עשין נא
 טוש"ע אה"ע סימן קסה
 סעיף ד וזכר אלפס פרק
 ז דכחויות דף קא"ז:
 ט ב מ"י פ"א מלה
 עבודת כוכבים הל' טו
 סמוג לאוין נה (טוש"ע י"ד
 סימן קעט):
 י ג מ"י פ"ב מלה יאסורי
 ביאה הל' יג:

תוספות ישנים

[illegible]

מזמור רע"י

[illegible]

יהודה. לא דריש סמוכין,
מקרא מפורש
לסקילה, כדכתיב צאנן
בשומרת יבם הכתוב